

Handläggare
Jessica Atterling
Tfn: 08-50806168

Till
Bromma stadsdelsnämnd
2023-11-16

Svar på skrivelse angående svenska språket i förskolan

Skrivelse från Findel Madison (SD) och Björn Loäng (SD)

Förvaltningens förslag till beslut

Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Sverigedemokraterna har inkommit med en skrivelse kring bristande språkkunskaper hos medarbetarna i stadsdelens förskolor. Sverigedemokraterna önskar svar på frågor kring kunskapsnivån, hur många medarbetare som har bristande språk, vilka åtgärder som planeras och om det finns planer på att införa språktester vid rekrytering.

Förvaltningen redogör i svaret på skrivelsen deras bild kring kunskapsnivån i svenska språket och vilka åtgärder de har vidtagit. Därtill lyfter förvaltningen andra utmaningsområden som påverkar rekryteringen av nya medarbetare.

Bakgrund

Sverigedemokraterna har inkommit med en skrivelse med anledning av att stadsdelens äldreboende fått hård Ivo-kritik om bland annat bristande språkkunskaper hos personalen. Det har enligt Sverigedemokraterna framkommit, i dialog med vårdnadshavare i stadsdelen, att det finns motsvarande kritik mot förskolans verksamhet. Sverigedemokraterna menar att en förutsättning för att arbeta vidare med problematiken är att undersöka omfattningen och upprätthålla en handlingsplan med förslag på åtgärder.

Bromma stadsdelsförvaltning
Avdelning Förskola

Köpsvängen 24
Box 150 17
167 15 Bromma
Växel 08-508 06 000
Fax 08-508 06 011
bromma@stockholm.se
www.stockholm.se

Ärendet

Författarna av skrivelsen önskar svar på följande frågor:

1. Vilken kunskapsnivå i svenska språket (läsa, skriva och tala) anser förvaltning vara en acceptabel lägsta nivå för att arbeta inom förskolan?
2. Hur många medarbetare i Brommas förskolor har enligt förvaltningen bristande kunskaper i svenska språket? Om frågan inte kan besvaras, planerar förvaltningen i så fall att undersöka hur det förhåller sig?
3. Vilka åtgärder planeras inom förskolan för att höja medarbetarnas kunskapsnivå i svenska språket?
4. Vilka möjligheter ser förvaltningen att införa språktester vid nyrekrytering av medarbetare inom förskolan?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning förskola i samråd med avdelning HR, säkerhet, nämnd och service.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Vilken kunskapsnivå i svenska språket (läsa, skriva och tala) anser förvaltning vara en acceptabel lägsta nivå för att arbeta inom förskolan?

En förutsättning för att barnen i förskolan ska utvecklas i det svenska språket och tillgodogöra sig undervisningen är att de har goda språkliga förebilder. För det krävs att medarbetarna i förskolan har bättre kunskaper i svenska språket än barnen. I det dagliga arbetet på förskolan behöver medarbetarna kunna förstå varandra utan språkliga hinder.

Medarbetarna i förskolan behöver förstå innebörden i läroplanen och kunna vara delaktiga i en dialog med sina kollegor. För detta krävs ett yrkesspråk där man förstår vanliga begrepp kopplat till förskolans utbildning. Utöver läroplanen har förskolan i Bromma ett särskilt språkdokument kring språkutvecklande arbetssätt i förskolan som lyfter vad som förväntas av medarbetarna i Bromma förskolor.

Förskolan ska samarbeta med hemmen och ge vårdnadshavarna förståelse för förskolans uppdrag. Medarbetarna behöver ha en förmåga att förstå och samspela med både barnen och vårdnadshavarna för att skapa tillitsfulla relationer. Kommunikationen med vårdnadshavarna sker både muntligt och skriftligt kring barnens dag på förskolan och kring barnens utveckling.

I nuläget finns inga allmänna råd om vilka grundläggande kunskaper personal i förskolan bör ha. Däremot har Socialstyrelsen

utarbetat allmänna råd (SOFS 2011:12) som innehåller rekommendationer om vilka grundläggande kunskaper personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre bör ha. Där anges bland annat att personalen ska ha förmåga att förstå, tala, läsa och skriva svenska och samma rekommendation återfinns i Socialstyrelsens allmänna råd om kunskaper om personal som ger stöd, service eller omsorg till personer med funktionsnedsättning. Utredningen Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska, SOU 2020:67, föreslår att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd om vilka grundläggande kunskaper personal i förskolan bör ha men att det måste föregås av en omfattande konsekvensanalys då det redan är svårt att rekrytera tillräckligt med personal till förskolan. Regeringen har i nuläget inte givit Skolverket detta uppdrag.

I sammanhanget får man inte glömma att livserfarenhet, kulturkunskap, utbildning från annan del av världen, modersmålet och ytterligare språkkunskaper är en resurs i den svenska flerspråkiga förskolan där barn har sina rötter från många länder eller kommer att verka i andra länder. Detta även när svenska språket är otvetydigt målspråk och huvudspråk i verksamheten.

Hur många medarbetare i Brommas förskolor har enligt förvaltningen bristande kunskaper i svenska språket? Om frågan inte kan besvaras, planerar förvaltningen i så fall att undersöka hur det förhåller sig?

I dialog med rektorerna framkom det att det fanns medarbetare som har behov av att stärkas i sitt yrkesspråk och antalet individer som identifierades var cirka 40 stycken. Medarbetarna blev sedan erbjudna att gå en språkstärkande kurs på förvaltningen. Kursläraren träffade de deltagare som var aktuella för satsningen för att kunna dela in deltagarna i olika grupper. Att enbart utgå ifrån en uppnådd specifik kursnivå i svenska som andraspråk eller om de läst SFI ger inte hela bilden. Merparten av de deltagare som träffade kursläraren har gått en barnskötarutbildning av något slag.

Vilka åtgärder planeras inom förskolan för att höja medarbetarnas kunskapsnivå i svenska språket?

Under 2022-2023 har en SFI/SVA-lärare varit projektanställd i stadsdelen för att erbjuda de barnskötare som identifierades i behov av en språkstärkande utbildning. Första terminen läste 37 barnskötare terminskursen Yrkessvenska för barnskötare, del 1 och under 2023 har 18 av dessa deltagare läst eller läser Yrkessvenska för barnskötare, del 2. Sista gruppen slutar i december 2023. Syftet med kurserna har varit att med hjälp av forskningsbaserad,

läroplansbaserad och verklighetsförankrad kurslitteratur om att vara barnskötare respektive vara en medveten och aktiv språklig förebild i förskolan styrka språket på tre områden: utökat relevant ordförråd, förmåga att sammanhängande och tydligt beskriva och reflektera över verksamhetens olika delar i relation till läroplan, kommunicera tydligt med barn och kollegor samt vid behov andra parter om det dagliga arbetet. Kurserna har även stimulerat till egen fortsatt läsning av litteratur för vuxna, med syfte att vidga det egna språket med hjälp av kultur. Satsningen ska nu utvärderas och en vidare dialog ska ske med rektorerna, dels för att bedöma hur framtida satsningar ska utformas dels för att säkerställa att deltagarnas kompetens tas tillvara och att de får fortsätta att utvecklas i sitt yrkesspråk.

Vilka möjligheter ser förvaltningen att införa språktester vid nyrekrytering av medarbetare inom förskolan?

Stockholms stad använder sig av kompetensbaserad rekrytering som en metod för att säkerställa att det är kompetensen som är avgörande vid rekrytering. Personalstrategiska avdelningen på stadsledningskontoret har tagit fram ett stödmaterial med beskrivningar, information, checklistor och mallar som ska vara ett stöd för de rekryterande cheferna. Stora delar av beskrivningen kring kompetensbaserad rekrytering är hämtad från stödmaterialiet. Kompetensbaserad rekrytering består av följande processer:

- Behovsanalys
- Arbetsbeskrivning och kravprofil
- Annonsering
- Urval
- Intervju
- Test och arbetsprov
- Bedömning
- Referenstagning
- Beslut

Cheferna utgår ifrån en kompetensbaserad intervju för att utvärdera kandidatens förmåga i relation till de kompetenskrav som finns beskrivna i kravprofilen. Tester och arbetsprover är verktyg som kan användas vid utvärdering av en kandidats kompetenser som inte går att utvärdera vid intervjutillfället. Detta kan vara exempelvis analytisk förmåga, språklig förmåga och praktiska kunskaper kopplade till den specifika tjänsten. Tester och arbetsprover är ett komplement till ansökningshandlingar, intervjuer och andra utvärderingsmetoder. Exempel på arbetsprover kan vara:

- skriva ett informationsbrev riktat till en specifik målgrupp inom ett visst tidsintervall
- genomföra en presentation om ett specifikt ämne
- förklara specifika begrepp eller beskriva arbetsmetoder

Om verksamheten bedömer att arbetsprover ska genomföras ska detta beslutas innan tjänsten annonseras ut och alla kandidater ska ges samma förutsättningar och information inför genomförandet. Arbetsproverna ska genomföras av alla kandidaterna som gått vidare i processen.

Utöver kompetensbaserad rekrytering behöver verksamheten förlita sig på de utbildningsanordnare som har behörighetskrav i sina utbildningar som till exempel barnskötarutbildningar på gymnasiet och inom vuxenutbildningen och de lärosäten som erbjuder förskollärarytbildning. I utredningen Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska, SOU 2020:67 vittnade många kommuner att bristande språkutbildningen är ett stort problem för många förskolor. Bristande kunskaper är vanligast förekommande hos personal som helt saknar utbildning för barn men att det förekommer även att barnskötare med slutförd barnskötarytbildning har för svaga kunskaper för att kunna utveckla barnens språk. Det gällde främst de barnskötare som läst en barnskötarytbildning inom komvux. Utredningen beskriver att det även finns signaler om att det förekommer att förskollärare med förskollärarytbildning har bristande kunskaper i svenska. Vidare står det att de uppmärksammat att det finns tendenser till att se barnskötaryrket som en arbetsmarknadsåtgärd, där olika korta men ofta otillräckliga utbildningsinsatser genomförs för att arbetslösa ska slussas in i barnskötaryrket. Detta är utmaningar som huvudmannen inte kan styra över och som behöver tas med i diskussionerna kring medarbetarnas språkliga förmåga.

Förvaltningen föreslår att Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Susanna Halldin Olsson
Stadsdelsdirektör
Bromma stadsdelsförvaltning

Susanne Karlsdotter
Skolchef
Bromma stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse om svenska språket i förskolan